
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דיני משפחה - 62302

תאריך עדכון אחרון 30-10-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 6

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2026

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): רם ריבלין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ram.rivlin@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום מראש

מורי הקורס:

ד"ר רם ריבלין,
נעמי חובב,
נורית בירנבוים

תאור כללי של הקורס:

דיני המשפחה מבקשים להסדיר תחום העומד בעשורים האחרונים בפני שינוי מהיר. תפיסות חברתיות וערכיות משתנות לגבי מבנים משפחתיים, הרכבתם, חלוקת התפקידים במסגרתם ופירוקם, יחד עם התפתחויות טכנולוגיות ואחרות בתחום דרכי ההולדה האפשריות, הופכים את דיני המשפחה לתחום דינאמי מאין כמותו. שינויים אלו מתרחשים בצילם של מתחים בלתי פוסקים בין שמרנות לליברליות, בין הפרטי-אישי לחברתי-ציבורי, ובארץ גם בין דת ומדינה. הקורס נועד להקנות לסטודנטים התמצאות בסבך זה, תוך היכרות עם הדין הקיים בישראל ופיתוח כלים להבנה וניתוח של שינויים עתידיים הצפויים בו.

מטרות הקורס:

ראו תיאור הקורס

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לאתר את הדין הנוהג בסוגיות של דיני משפחה.
לנתח שינויים עתידיים בדין.

לייעץ כיצד כדאי לפונים אליהם לכלכל את צעדיהם בתחום דיני המשפחה. להסביר את המתחים ואת השיקולים העומדים מאחורי הכרעות שונות.
לבקר ולהעריך, על בסיס שיקולי מדיניות, הסדרים נוהגים וצפויים בדיני המשפחה בישראל.

דרישות נוכחות (%):

85

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מבוא

1. מבוא כללי לדיני המשפחה
 2. מבוא לדיני המשפחה בישראל
 - 1.2 סמכות השיפוט
 - 2.2 יחסי הערכאות
 - 3.2 השתייכות דתית
 - 4.2 זיקה מדינתית
- חלק ב': הרכבת משפחות

-
- המישור הזוגי
3. נישואין רשמיים בישראל
 - 1.3 הקומה הדתית: הדין הדתי
 - 2.3 הקומה האזרחית
 4. נישואין אזרחיים בחו"ל ונפקותם
 5. זוגיות ללא נישואין: ידועים בציבור
 6. זוגיות בין בני אותו מין
 7. מרשם זוגיות, ונישואין אזרחיים בישראל
- המישור ההורי
8. הולדה טבעית
 9. טכניקות מלאכותיות של הולדה
 10. הורות: חירות ואחריות
 11. אימוץ (משלב הניתוק ממשפחת המוצא)
 12. תוצאות ההורות: מעמד ההורים, חובותיהם וזכויותיהם
- חלק ג': פירוק משפחות
- פירוק זוגיות
13. גירושין: מבוא
 - 13.1 הדין הדתי היהודי
 - 13.2 מצוקת הגירושין, ודרכי ההתמודדות בדין הדתי
 - 13.3 עיכוב הגט כעוולה בניזקין
 14. זכות בן הזוג למזונות
 15. חלוקת הרכוש המשפחתי
 - 15.1 חזקת השיתוף
 - 15.2 הסדר איזון המשאבים ושאלת התחולה הסימולטנית
 - 15.3 חלוקת רכוש: מקרים מיוחדים - חובות, תחלוף והשבחה
 16. תחליפי גירושין
- הציר ההורי
17. אחריות הורית בגירושין
 18. מזונות ילדים
 19. אלימות במשפחה
 20. הסכמי גירושין
- חלק ד': מוות והשלכותיו על דיני המשפחה
21. תוצאות המוות בדין האישי: ההיבט הרכושי
 - 21.1 ירושה לפי דין
 - 21.2 ירושה לפי צוואה
 - 21.2.1 צוואות הדדיות

חומר חובה לקריאה:

רשימת הקריאה העדכנית והמחייבת מופיעה באתר הקורס במודל

- חלק א': מבוא
- מבוא לדיני המשפחה בישראל
- דבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922-1947, חלק ה', התוספת השנייה והצווים.
- חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995.
- חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.

סעיפים 15(ג) ו- (ד) לחוק יסוד: השפיטה.
 חוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), תשי"ט-1959.
 חוק שיווי זכויות האשה תשי"א-1951.
 חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981
 חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.
 חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973.
 חוק בתי הדין הדתיים הדרוזים, תשכ"ג-1962.
 ס' 7 לחוק הפרוצדורה של בתי הדין המוסלמיים הדתיים.
 חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בינ"ל), תשכ"ט-1969.
 בג"צ 8638/03 סימה אמיר נ' בית הדין הרבני הגדול סא (1) 259 (06.04.06).
 בג"צ 10109/02 כץ נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד נז (2) 875 (11.03.03).
 ע"א 198/82 דותן נ' דותן, פ"ד לח (1) 1 (30.06.83).
 בג"צ 8497/00 פייג-פלמן נ' פלמן נז (2) 118 (27.01.03).
 ע"א 384/85 בן יאיר נ' בן יאיר, פ"ד לט (4) 775 (26.01.86).
 בג"צ 5507/95 עלזיה אמיר נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה, פ"ד נ (3) 321 (15.07.96).
 בג"צ 6103/93 סימה לוי נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד מח (4) 591 (15.07.96).
 בג"צ 5747/03 פלוני נ' פלונית, פ"ד נח (5) 776 (15.07.96).
 בג"צ 5918/07 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול סג (2) 247 (23.06.09). פסי': 1-9, 13-15,
 24-37, 40-47, 49-51 לפסק דינה של השופטת בייניש.
 בג"צ 6378/04 שרעבי נ' בית הדין הרבני הגדול (19.08.04).
 בג"צ 5679/03 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (פורסם בנבו, 09.05.05).
 בג"צ 2898/03 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד נח (2) 550 (21.01.04).
 בג"צ 4111/07 פלונית נ' פלוני (27.07.08).
 בג"ץ 6929/10 פלונית נ' ביה"ד הרבני הגדול (20.03.13). פסי' 1, 12-22, 25 לפסק דינה של
 השופטת נאור; פסי' א, ה-ט לפסק דינו של השופט רובינשטיין; פסי' 1, 13-41 לפסק דינו של השופט
 גרוניס.
 תמש (ב"ש) 58090-06-13 פלוני נ' אלמונים (17.07.13).
 תמ"ש (חי') 4191-07-13 פלונית נ' פלוני (02.10.13).
 פסק הדין של בית הדין הגדול בתיק 936295/1 פלוני נ' פלונית (21.11.13).
 בג"ץ 5933/14 פלונית נ' פלוני (11.09.14).
 רות זפרן, "מרוץ הסמכויות" חי ובוועט": מ"ניצחון בנקודות" של מערכת השיפוט האזרחית בענייני
 משפחה להתעצמות מחודשת של מערכת בתי הדין הרבניים", משפטים מג 571 (תשע"ג).
 ס' 8 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955.
 ס' 15(ג) ו- (ד) 15(4) לחוק יסוד: השפיטה.
 בג"ץ 6650/04 פלונית נ' ביה"ד הרבני האזורי נתניה, פ"ד סא (1) 581 (14.05.06) פסקאות 1-4,
 8-9, 12-37.
 בג"צ 1000/92 בבלי נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד מח (2) 221 (07.02.94).
 בג"צ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב-יפו, פ"ד מח (2) 491 (10.02.94).
 ת"ר (גדול) 5007-64-1 פלוני נ' פלונית (פורסם בתקדין 19.7.99).
 פקודת העדה הדתית (המרה).
 פ' שיפמן דיני המשפחה בישראל, חלק א', עמ' 119-56 (מהדורה שנייה תשנ"ה)
 בש"א 1421/97 אבו ראס-טיבי נ' אבו ראס-טיבי, פ"ד נג (1) 823 (17.02.99).
 בה"ן 7884/96 בירהנה נ' אמסלו (06.08.97).
 בה"ן 1575/96 קידר נ' קידר פ"ד נא (1) 225 (20.04.97).
 בה"נ 5212/97 אבו נגיב נ' אבו נגיב פ"ד נב (5) 140 (22.12.98).
 בג"צ 304/86 יעל ברק נ' בית הדין השרעי יפו ואח', פ"ד מא (2) 745 (27.7.87).

ע"א 86/63 אל-צפדי נ' בנימין, פ"ד יז 1419 (11.07.63).
ס' 1, 4 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג-1953.
בג"צ 2123/08 פלוני נ' פלונית, פ"ד סב(4) 678 (06.07.08).
בג"צ 3/73 כהנוף נ' בית הדין הרבני האזורי תל-אביב, פ"ד כט(1) 449 (12.12.74).
ע"א 3868/95 ורבר נ' ורבר פ"ד נב(5) 817 (24.12.98) פסקאות 34-38 לפסק הדין.
בג"צ 1480/01 חג"ג' נ' ביה"ד הרבני הגדול בירושלים פ"ד נה(5) 214 (06.08.01).
בג"צ 8754/00 רון נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד נו(2) 625 (10.01.02) פסק דינה של ביניש.
בג"צ 6751/04 סבג נ' בית הדין הרבני הגדול פ"ד נט(4) 81 (29.11.04). פסק דינה של פרוקצ'יה
ללא עמ' 826 (פסקה 5) - 828, פסק דינו רובינשטיין - עמ' 858 (החל מ-יא' (1)) - הסוף.
בג"צ 7075/04 פלונית נ' פלוני נט(3) 289 (18.10.04).
חוק ביהמ"ש לענייני משפחה, התשנ"ה - 1995.
חלק ג1 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.
רע"א 6558/99 חבס נ. חבס, נד(4) 337 (30.08.00).
חלק ב': הרכבת משפחות
המישור הזוגי
נישואין רשמיים בישראל
שרשבסקי דיני משפחה (מהדורה רביעית, תשנ"ג) 25-53.
הרבנות הראשית לישראל, תקנות קבועות לגדרי אישות בישראל (תש"י) (שרשבסקי דיני משפחה
(מהדורה רביעית, תשנ"ג), נספח ב', עמ' 451-453).

חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965.
סימן ח' לפרק ח' בחוק העונשין, התשל"ז-1977.
חוק גיל הנישואין, תש"י-1950.
פקודת הנישואין והגירושין (רישום).
בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' שר הדתות, פ"ד מג(2) 661 (24.7.89) עמ'
667-671 (עד פסקה 5), עמ' 680 (מפסקה 8) - 710 (ללא דעת מיעוט)
ד"נ 10/69 בורונבסקי נ' הרב הראשי לישראל ואח', פ"ד כה(1) 7 (14.01.71) פסק דינו של אגרנט.
בג"צ 51/69 רודניצקי נ' בית הדין הרבני, פ"ד כד(1) 608 (16.06.70).
ע"א 32/81 צונן נ' שטל, פ"ד לז(2) 761 (02.06.83).
1. נישואין אזרחיים בחו"ל ונפקותם
בג"צ 143/62 פונק שלזינגר נ' שר הפנים פ"ד יז 225 (22.02.63).
בג"צ 2232/03 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בת"א סא(3) 496 (21.11.06), פס' 22-28 לפסק
דינו של הנשיא ברק.
בע"מ 9607/03 פלוני נ' פלוני סא(3) 726 (29.11.06), פס' 14-23 לפסק דינו של ברק.
ע"א 566/81 שמואל נ' שמואל, פ"ד לט(4) 399 (01.12.85).
רע"א 8256/99 פלונית נ' פלוני, פ"ד נח(2) 213 (10.12.03).
זוגיות ללא נישואין: ידועים בציבור
סעיפים 55-57 לחוק הירושה תשכ"ה-1965.
בג"צ 6086/94 אלה נזרי נ' הממונה על מרשם האוכלוסין, פ"ד מט(5) 693 (29.2.96).
ע"א 4385/91 רחל סלם נ' רם כרמי פ"ד נא(1) 337 (06.05.97).
ע"א 7021/93 בר-נהור נ' עזבון המנוח אוסטרליץ ז"ל, תק-על 94(3) 1512 (25.10.94).
ע"א 52/80 שחר נ' פרידמן, פ"ד לח(1) 443 (16.02.84).
ע"א 2000/97 לינדורן נ' קרנית, פ"ד נה(1) 12 - 22, 25-31, 33-42. (19.12.99).
רע"א 9755/04 סיגל ביטון נ' קצין תגמולים - משרד הביטחון (31.08.08).
תמ"ש (קריות) 7525-02-09 פלונית נ' פלוני (06.02.11).
ע"מ (חיפה) 306/06 פלונית נגד אלמוני (13.06.07) (29 עמ').

עמ"ש (חיפה) 418-12-08 - ס.ג. נ' ג.ג. ואח' (08.03.09).

זוגיות בין בני אותו מין
בג"ץ 721/94 אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ נ' דנילוביץ, פ"ד מח(5) 749 (30.11.94), פס' 6-10,
15-16 לפסק דינו של השופט ברק, פס' 1 לפסק דינו של השופט קדמי, פס' 9 לפסק דינה של
השופטת דורנר.

בג"צ 3045/05 יוסי בן ארי נ' מנהל מינהל האוכלוסין סא (3) 537 (20.11.06). פסק דינו של ברק.
פסק דינו של רובינשטיין פסקאות א' -ג', ט' -ט"ו, כ"ו.
מרשם זוגיות, ונישואין אזרחיים בישראל
חוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010.
בג"ץ 4058/95 בן מנשה נ' שר הדתות, פ"ד נא (3) 876 (07.08.97).
סיכום: תוכן וצורה בדיני הזוגיות
תע (ת"א) 108091-08 עזבון המנוח י.א. ז"ל נ' ר.א. (11.8.12).
עת"מ (ירושלים) 372/10 קמנקוביץ נ' משרד הפנים (13.05.10).
בג"ץ 1418/07 מתנה כאוי נ' שר הפנים (31.05.29)
Mary Anne Case, Marriage Licenses, 89 MINN. L. REV. 1758 (2004).
המישור ההורי
הולדה טבעית
פרק ה'1 לחוק מידע גנטי, התשס"א - 2000.
ע"א 1354/92 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית, פ"ד מח(1) 711 (26.01.94).
רע"א 4427/92 אלמוני נ' פלוני, פ"ד מט(2) 57 (08.05.95).
תמ"ש (משפחה י-ם) 13632/08 פלוני נ' אלמונית (06.12.09).
תמ"ש (משפחה ת"א) 87471/00 פלוני (קטין) נ' פלוני (08.01.04) אפשר להסתפק ברציו.
תמ"ש (משפחה י-ם) 2470/05 הקטין ש. נ' אלמוני (04.10.06).
הורות: חירות ואחריות
חוק משפחות חד הוריות, התשנ"ב- 1992.
ע"א 413/80 פלוני נ' פלונית, פ"ד לה(3) 57 (25.03.81).
ד"נ 2401/95 נחמני נ' נחמני, פ"ד נ(4) 661 (12.9.96). ניתן להסתפק ברציו.
Evans v. The United Kingdom (application No. 6339/05) (10.4.07)
Phillips v. Irons, 883 N.E.2d 1151 (2005)
מ"א (מחוזי ב"ש) 380/87 ל.ד. נ' א.ח.
תמ"ש (ת"א) 64690/97 פלוני נ' אלמונית (26.07.01).
תמ"ש (י-ם) 22317-08-11 מ.ו. נ' צ.ש.ו. (פורסם בנבו, 21.04.13).
פרק י', סימן ב' לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
בג"ץ 831/98 התנועה לשמירת זכויות הציבור הדתי והחרדי בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה
(08.03.00).
תמ"ש (חיפה) 10708-02-09 ש.א. נ' ס' מ. (03.05.09).
ת"א (ת"א) 23789-02-11 ג' נ' ח' ח' (26.11.13).
תמ"ש (י-ם) 22317-08-11 מ.ו. נ' צ.ש.ו. (21.4.13).

תוצאות ההורות: מעמד ההורים, חובותיהם וזכויותיהם
חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.
ס' 323 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
ע"א 2266/93 פלוני נ' אלמוני, פ"ד מט (1) 221 (22.02.95) פסק דינו של שמגר.
ע"א 2034/98 אמין נ' אמין, פ"ד נג (5) 69 (04.10.99).
חלק ג': פירוק משפחות
פירוק זוגיות

גירושין: מבוא

- פנחס שיפמן דיני המשפחה בישראל, חלק א', 409-424 (מהדורה שנייה, תשנ"ה).
בג"צ 2232/03 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי ת"א-יפו (21.11.06) ("פלונית קפריסין"), פס' 32-41 לפסק דינו של ברק.
בג"צ 2123/08 פלוני נ' פלונית, פ"ד סב(4) 678 (06.07.08). פס' 17 לפסק דינה של השופטת ארבל.
סעיף 5(ג) לחוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), תשכ"ט-1969.
סעיפים 10-11 לחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010.
בג"ץ 1371/96 רפאלי נ' רפאלי פ"ד נא(1) 198 (20.04.97).
ב' שרשבסקי, דיני משפחה עמ' 293-325 (מהדורה רביעית, ירושלים - 1993).
חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.
בג"צ 661/77 מנדל הבר נ' בית-הדין הרבני הגדול לערעורים, פ"מ לב(3) 324 (20.09.78).
חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995.
תמ"ש (משפחה כ"ס) 19480/05 פלונית נ' עזבון המנוח פלוני ז"ל (30.04.06) פס 12-13 לפסק הדין.
בג"צ 6751/04 סבג נ' בית הדין הרבני הגדול פ"ד נט(4) 81 (29.11.04). פסק דינה של פרקציה ללא עמ' 826 (פסקה 5)-828, פסק דינו רובינשטיין - עמ' 846 (החל מח'1) - 853 (עד ב) ועמ' 858 (החל מ-יא'1) - הסוף.
פסק דינו של בית הדין הרבני הגדול בתיק 1-64-8455 פלוני נ' פלונית (17.09.08)
<http://www.daat.ac.il/daat/psk/psk.asp?id=230>
בש"פ 4072/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (07.04.13).
'הדין והדיין' 12 עמ'7-3 (2003).
תמ"ש (י-ם) 6743/02 נ' כ. נ' כ. (21.07.08).
תמ"ש (ת"א) 24782/98 נ.ש. נ' נ.י. (14.12.08).
תמ"ש (י-ם) 21162/07 פלוני נ' פלונית (21.01.10) (אפשר לדלג על פסקאות 8-26, העוסקות בתביעת הפינוי).
תמ"ש (כ"ס) 19480/05 פלונית נ' עזבון המנוח פלוני ז"ל (30.04.06) מלבד פסקאות 14, 21, 26-30.
הדיווח בגיליון 19 של 'הדין והדיין', פסקי הדין 9-6.
תמ"ש (חדרה) 5370/04 ע.פ.פ. נ' ג.ס.ח.מ. (29.07.07).
עמ"ש (חיפה) 23464-10-09 א'ש' נ' ד'ש' (06.10.11).
בע"מ 2374/11 פלוני נ' פלונית (15.2.11).
תמ"ש 53194-01-13 י.ח. נ' ל.ח. (22.04.14).
זכות בן הזוג למזונות
סעיפים 1-2 א לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), תשי"ט-1959.
חוק המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972.
חוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951.
ע"א 256/65 מילר נ' מילר, פ"ד יט(3) 171 (09.09.65).
ע"א 54/65 מקיטן נ' מקיטן, פ"ד יט(2) 651 (20.08.65).
בג"צ 206/70 שרגאי נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד כד(2) 487 (02.11.70), עמ' 487 - 496.
ע"א 761/88 פרידמן נ' פרידמן, פ"ד מג(4) 505 (16.11.89).
ע"א 904/91 כהן נ' כהן (31.12.92) (ניתן להסתפק בארבעת העמודים הראשונים של פסק הדין).
ע"א 5930/93 פדון נ' פדון, תק-על 94(4) 228 (22.12.94).
ע"א 6136/93 ביקל נ' ביקל, תק-על 94(2) 414 (06.07.94).
ע"א 4316/96 פלולי נ' פלולי, פ"ד נב(1) 394 (11.02.98).
ע"א 596/89 חקק נ' חקק, פ"ד מה(4) 749 (16.09.91). פסק דינו של שמגר למעט פסקאות 7-8,

פסק דינו של אלון למעט פסקאות 1-2.
 בג"צ 54/55 רוזנצווייג נ. יו"ר ההוצל"פ, פ"ד ט 1542 (פורסם בתקדין 19.10.95).
 ע"א 798/82 נוני נ' נוני, פ"ד מ(3) 744 (01.09.86).
 תמ"ש (חי') 12818-08-11 ר.ד. נגד ח.ר. (18.12.11).
 ע"א 4590/92 כהנא נ' כהנא תקדין עליון (1)94 335 (30.01.94).
 ע"א 7038/93 סולומון נ' סולומון, פ"ד נא(2) 577 (09.08.95).
 בר"ע (י-ם) 1081/05 פלוני נ' אלמוני (08.08.06). פי' 69 ואילך.
 אוסאמא חבזון, מזונות אישה בדין השרעי עלון הסיוע המשפטי מחוז חיפה.
 תמ"ש (ת"א) 39672/06 מ.פ. נ' י.פ. (14.05.07).
 תמ"ש (משפחה י-ם) 13270/06 ט' ל' נ' ט' ז' (30.10.08).
 תמ"ש (משפחה ת"א) 33988-05-10 ש.מ. נ' מ.ס. (26.01.11).
 בתמ"ש (משפחה ת"א) 47680/06 פ.א. נ' ק.פ. (05.04.09).
 חלוקת הרכוש המשפחתי
 בג"ץ 1000/92 חוה בבלי נ. בית הדין הרבני, פ"ד מח(2) 221 (07.02.94).
 ע"א 806/93 הדרי נ' הדרי, פ"ד מח(3) 685 (04.08.94).
 ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר פ"ד מט(2) 233, 241-249 (07.05.95).
 רע"א 964/92 ארון נ' ארון, פ"ד מז(3) 758 (28.07.93).
 ע"א 4151/99 בריל נ' בריל, פ"ד נה(4) 709 (04.07.01).
 ע"א 686/85 מערבי נ' מערבי, פ"ד מ(2) 631 (02.07.86).
 תמ"ש (משפחה י-ם) 20964/02 פלונית נ' אלמוני (25.11.2009).
 חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973.
 ע"א 1915/91 יעקובי נ' יעקובי, פ"ד מט(3) 529 (13.08.95) ניתן להסתפק ברציו.
 רע"א 8672/00 אבו-רומי נ' אבו-רומי פ"ד נו(6) 175 (27.08.02).
 בג"צ 3995/00 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד נו(6) 883.
 בע"מ 4951/06 פלוני נ' פלוני (14.06.06).
 בע"מ 10734/06 פלוני נ' פלונית (14.03.07).
 בג"ץ 5416/09 פלוני נ' פלוני (10.02.10).
 ע"מ (י-ם) 818/05 פלונית נ' פלוני (07.05.06).
 בעמ 1398/11 אלמונית נ' אלמוני (26.12.12).
 בע"מ 7272/10 פלונית נ' פלוני (07.01.14) פסק דינה של דפנה ברק ארז - פסקאות 1-8, 23-44, 48-55.
 פסק דינו של השופט הנדל פסקאות 1-5, 10-11. פסק דינו של מלצר - פסקאות 6-9, 11.
 תמ"ש (קריות) 18044-02-09 ע.י. נ' פ.י. (27.01.11) בעיקר פסקה 32 - חלוקת רכוש ס' 8.
 ע"א 8489/12 פלוני נ' פלוני (29.10.13).
 ע"א 809/90 לידאי נ' לידאי, פ"ד מו(1) 602 (20.01.92).
 ע"א 5640/94 חסל נ' חסל, פ"ד נ(4) 250 (09.01.97).
 דו"ח שוחט על ההסדרה הפנסיונית
<http://www.chamber.org.il/images/Files/8816/900.PDF>
 חוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדי, תשע"ד-2014.
 ע"א 3002/93 יעקב בן צבי נ' סיטין מיכל מט(3) 500 (12.11.95).
 ע"א 4374/98 ורד עצמון נ' עו"ד אורי רפ, פ"ד מז(3) 433, פס' 22-26 לפסק דינו של ריבלין.
 ע"א 7750/10 בן גיאת נ' הכשרת הישוב ביטוח בע"מ (11.08.11) פסק דינו של השופט עמית ללא
 פסקאות 7-10, פסק דינו של רובינשטיין - פסקאות א' ב', ז' - י"ד.
 ע"א 7442/97 עמית נ' עמית, פ"ד נד(4) 625 (20.09.00).
 רע"א 8791/00 שלם נ' טווינקו בע"מ, פ"ד סב(1) 165 (13.12.06).
 ע"א 11120/07 שמחוני נ' בנק הפועלים בע"מ (28.12.09).
 ע"א 5598/94 ניקשווילי נ' ניקשווילי, פ"ד מט(5) 163 (21.03.96).

רע"א 8233/08 כובשי נ' שוורץ (10.10.10) פסק דינה של השופטת ארבל ללא פסקאות 4-18.
בע"מ 5879/04 פלוני נ' פלונית, פ"ד נט (1) 193 (02.08.04).
בע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית סב (3) 66 (26.08.07).
תמ"ש (משפחה ת"א) 52231-09 מ.ב. נ' ע.ב. (01.11.11).
תמ"ש (קריות) 9881/07 פלונית נ' פלוני (15.11.09) פסקה 30 והלאה.
תמ"ש (ת"א, שילה) 35944-02-11 פלוני נ' אלמונית (14.03.13).
תחליפי גירושין
סעיף 5א(ג)-(ד) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973.
ס' 40א' לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969.
סעיפים 6(ד) ו6א לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973.
בג"צ 5969/94 אקנין נ' בית הדין האזורי חיפה, פ"ד נ (1) 370 (20.03.96), עמ' 373 - 383, 386 -
392.
ע"א 803/93 כליפא נ. כליפא (02.06.94).
רע"א 4358/01 בר-אל נ. בר-אל, פ"ד נה (5) 856 (19.08.01).
בג"צ 304/04 יאיר נ' בית הדין הרבני האזורי (06.07.05).
בג"צ 207/04 גולדמברג נ' גולדמברג, פ"ד ס (3) 147 (16.10.05).
פנחס שיפמן, "על תחליפי גירושין תוצרת בית המשפט האזרחי", ספר לנדוי 1607 (כרך ג', תשנ"ה).
הציר ההורי
אחריות הורית בגירושין
ס' 3 לחוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951.
פרק שני לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.
תזכיר חוק הורים וילדיהם, התשע"ב-2012.
ע"א 772/89 פת נ' פת, פ"ד מה (2) 297 (17.02.91).
בג"צ 5227/97 מיכל דויד נ. ביה"ד הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נה (1) 453 (11.11.98) (ניתן
להסתפק ברציו ובפסק דינו הקצר של קדמי).
ע"א 2266/93 פלוני, קטין נ' פלוני, פ"ד מט (1) 221 (22.02.95) (ניתן להסתפק ברציו).
רע"א 4575/00 פלונית נ' אלמוני פ"ד נה (2) 321 (08.01.01).
תמ"ש (משפחה י-ם) 19660/07 פלונית נ' אלמוני (03.09.08).
דו"ח הועדה הציבורית לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין.
<http://index.justice.gov.il/Units/YeutzVehakika/NosimMishpatim/Documents/DochSofi.pdf>
דנ"א 6041/02 פלונית נ' פלוני, פ"ד נח (6) 246 (12.07.04) (ניתן להסתפק ברציו אך שימו לב
לעובדות).
בש"א (משפחה י-ם) 51183/09 פלוני נ' אלמונית (30.4.09).
תמ"ש (טב') 5782-08-09 א' נ. נ' (23.10.11).
עמ"ש (ת"א) 55785-02-12 ש' נ. ב' (שנלר, 20.09.12) פסק דינה של השופטת בהר שרון ללא
פסקאות 6-9, פסק דינו של השופט שנלר החל מפסקה 11. כמו כן יש לקרוא את ההחלטה בסיום
פסק הדין.
בע"מ 1858/14 פלוני נ' פלונית (03.04.14).
תמ"ש (ת"א) 37745-03-14 נילי נ' אורית (27.04.14).
תמ"ש (טב') 5782-08-09 א' נ. נ' (23.10.11) ללא החלק של עמדת העו"ס ועמדת המומחה.
עמ"ש (י-ם) 35652-07-12 א' ב' ח' נ. ב' ב' ח' (9.12.12).
בש"א (ת"א) 11610/02 מ.א.ב. נ' ע.א (22.12.02).
בש"א (י-ם) 51183/09 פלוני נ' אלמונית (30.4.09).
1. מזונות ילדים
ס' 3-6 לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), תשי"ט-1959.

- ע"א 591/81 פורטוגז נ' פורטוגז, פ"ד לו (3) 449 (29.06.82).
- תמ"ש (משפחה ת"א) 31980/96 פלונית נגד אלמוני (24.06.96).
- בע"מ 5750/03 אוחנה נ' אוחנה (08.06.05).
- תמ"ש (משפחה ת"א) 50770/03 כ.י. נ' כ.א. (08.11.05).
- תמ"ש (משפחה י-ם) 1886/04 א.ל. נ' פ.ל. (08.08.06).
- תמ"ש (טב') 15939-10-10 א.כ. נ' א.ס. (01.12.10).
- ע"א 4480/93 פלוני נ' פלונית, פ"ד מח (3) 461 (12.10.94) מפסקה 14 ואילך.
- ע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד מט (1) 215 (15.02.95).
- ע"מ (חי') 318/05 פלוני נ' פלונית (30.01.06).
- דו"ח הוועדה לבחינת נושא מזונות הילדים בישראל (וועדת שיפמן)
<http://index.justice.gov.il/Publishations/Articles/Documents/DochShifman.pdf>
- הצעת חוק זכות הילד לתמיכה כלכלית, התשע"ג-2012.
- Ira Mark Ellman & Tara O'Toole Ellman, *The Theory of Child Support*, 45 Harv. J. on Legis. 107 (2008).
- בע"מ 2561/08 פלוני נ' פלונית, (20.07.08).
- תמ"ש (ראשל"צ) 16785-09-12 ס.ר. (קטין) נ' ד.ר. (11.12.13).
- תמ"ש 2072-01-09 ז.א.ס. נ' א.א.ס. (27.05.13).
- בע"מ 4751/12 אלמוני נ' אלמונית (29.08.13) פסק דינו של דנציגר, למעט פסקאות 8-11, 20-21.
- תמ"ש 21910-02-10 פלונית נ' אלמונית (27.08.13).
- בג"ץ 4407/12 פלוני נ' בד"ר (07.02.13).
- ת"ר (גדול) 803424/2 פלונית נ' פלוני (21.12.10).
- תמ"ש (טב') 12107-04-10 ס.ג. ואח' נ' ר.ג. (25.01.11).
- ע"מ 1098/07 פלוני נ' אלמוני (31.08.08).
- ע"מ (ת"א) 1052/05 ס' מ' נ' ג' מ' (26.03.06).
- אלימות במשפחה
- חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.
- חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001.
- הסכמי גירושין
- Robert H. Mnookin & Lewis Kornhauser, *Bargaining in the Shadow of the Law: The Case of Divorce*, 88 YALE L.J. 950 (1978-1979)
- פרק ראשון לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973.
- ס' 12 לחוק המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972.
- תקנה 258 כו לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984.
- ע"א 169/83 ש"י (שרעבי) נ' ש"י (שרעבי), פ"ד לט (3) 776 (28.10.85).
- ע"א 7687/04 ששון נ' ששון, פ"ד נט (5) 596 (16.06.05), עמ' 612-615.
- ע"א 151/85 רודן נ' רודן, פ"ד לט (3) 186 (28.07.85), פס' 15 לפסק הדין.
- בג"ץ 10605/02 גמליאל נ' בית-הדין הרבני הגדול, פ"ד נח (2) 529 (30.12.03), 530-533.
- ע"א 4946/94 אגברה נ' אגברה, פ"ד מט (2) 508 (31.08.95), עמ' 510-515.
- ע"א 384/88 זיסרמן נ' זיסרמן, פ"ד מג (3) 205 (21.09.89).
- ע"א 1581/92 ולנטין נ' ולנטין, פ"ד מט (3) 441 (13.04.95).
- ע"א 5490/92 פגס נ' פגס (פורסם בנבו, 29.12.94).
- בג"צ 5548/00 אברהם נ' ביה"ד הרבני הגדול (29.05.01).
- בג"ץ 7947/06 קהלני נ' בית הדין הרבני הגדול (09.10.06) פס' 1-4 בלבד.
- ע"מ (ת"א) 1277/07 פלונית נ' פלוני (18.08.09) פסק הדין של שנלר.
- בג"ץ 4407/12 פלוני נ' בד"ר (07.02.13).
- ד"נ 4/82 קוט נ' קוט, פ"ד לח (3) 197 (19.04.84).

ע"א 4262/96 וואיה נ' וואיה, פ"ד נא (5) 231 (02.12.97).
ע"מ (ת"א) 1167/07 פלוני נ' פלוני (21.10.09).
ע"א 5464/93 פייר נ' פייר, פ"ד מח(3) 857 (24.08.94).
ת"ר (גדול) 803424/2 פלוני נ' פלוני (21.12.10).
ת"ר (ת"א) 9322-29-1 פלוני נ' פלוני (19.03.06).
חלק ד': מוות והשלכותיו על דיני המשפחה

תוצאות המוות בדין האישי: ההיבט הרכושי
חלק א' לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.
חלק ב' לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.
ד"נ 40/80 קניג נ' כהן פ"ד לו (3) 701 (28.07.82).
איילת בלכר-פריגת, "יעד שהמוות יפריד בינינו?" על דוקטרינת הצוואות ההדדיות במשפט הישראלי",
ספר מנשה שאוה מחקרים במשפט לזכרו 497 (אהרון ברק ודניאל פרידמן עורכים, תשס"ו).
מיכאל קורניאלדי, דיני ירושה: צוואות, ירושות ועזבונות (2012).

חומר לקריאה נוספת:

חלק א': מבוא

מבוא כללי לדיני המשפחה

L. J. WEITZMAN, THE DIVORCE REVOLUTION: THE UNEXPECTED SOCIAL AND ECONOMIC CONSEQUENCES FOR WOMEN AND CHILDREN IN AMERICA (1985) 1-52, 357-403.

Carl. E. Schneider, Marriage, Morals, and the Law: No-Fault Divorce and Moral Discourse, 1994 UTAH L. REV. 503.

GLENDON, THE TRANSFORMATION OF FAMILY LAW, 1-34.

איילת בלכר "מה למשפט ולמשפחה?" משפט חברה ותרבות, האם המשפט חשוב, 235 (דפנה הקר ונטע זיו עורכות, 2010).

אהרון ברק "חוקת המשפחה: היבטים חוקתיים של דיני המשפחה" משפט ועסקים טז 13 (2014).
מבוא לדיני המשפחה בישראל

בג"צ 5969/94 אקנין נ' בית הדין הרבני האזורי בחיפה, פ"ד נ (1) 370 (20.03.96).

רות הלפרין-קדרי "פלורליזם משפטי בישראל - בג"צ ובתי הדין הרבניים בעקבות בבלי ולב" עיוני משפט כ 683 (תשנ"ז).

אריאל רוזן-צבי "בתי הדין הרבניים, ההלכה והציבור: גשר צר מאוד", משפט וממשל ג 173 (תשנ"ה).
פנחס שיפמן "שפה דתית ושפה אזרחית בדיני המשפחה" משפט ועסקים י 423 (תשס"ט). בג"צ 3238/06 יוסף סלימאן נגד הארכיבישוף בולוס סיאח ואח', (23.02.09).

בג"ץ 11230/05 מואסי נ' בית הדין השרעי לערעורים בירושלים ואח' (07.03.07).

חוק המשפחה העות'מני משנת 1917, מתורגם בתוך: ש.ד. גויטיין וא. בן שמש, המשפט המוסלמי במדינת ישראל 214-232 (1957).

מוסה אבו-רמדאן, "מעמדו של חוק המשפחה העות'מאני" בתוך: לנוכח בית הדין השרעי - תהליכי שינוי

במעמדן של נשים מוסלמיות בישראל ובמזרח התיכון 49 (בעריכת ליאת קוזמא, 2011)

מוסה אבו רמדאן ודניאל מונטרסקו "שיפוט אסלאמי במדינה "יהודית ודמוקרטית": קואפטציה

ואסלמיזציה של שדה הדין השרעי", משפט וממשל יא 436 (תשס"ח).

חיים פורת "האם התגשם חזונו של השופט שיינבוים? בית המשפט לענייני משפחה במלאת עשור

להקמתו" משפחה במשפט ב 271 (תשס"ט).

תמ"ש (יר') 16590/02 עו"ד יצחק מלכו - הנאמן נ' מ. ת., תק-מש 2002 (4) (30.10.02) פי' 15-16

(היחס לבית משפט של פירוק).

תזכיר תיקון לחוק בית המשפט לענייני משפחה (צמצום סמכות בית המשפט כשהסכסוך עסקי):
http://www.tazkirim.gov.il/Tazkirim_Attachments/40630_x_AttachFile.doc

חלק ב': הרכבת משפחות

המישור הזוגי

נישואין רשמיים בישראל

Martha Albertson Fineman, *Why Marriage?* 9 VA. J. SOC. POL'Y & L. 239 (2001).

Anita Bernstein, *For and Against Marriage: A Revision*, 102 MICH. L. REV. 129 (2003).

יעקב מירון הדין המוסלמי בראייה השוואתית (מאגנס, 2001), עמ' 177-189, 210-230.
אהרן ליש, "מעמד האשה המוסלמית בבית-הדין השרעי בישראל", בתוך: פרנסס רדאי, כרמל שלו,
מיכל ליבן-קובי מעמד האשה בחברה ובמשפט (1995), עמ' 364-379.

שירין בטשון בתי הדין הכנסייתיים בישראל מבט מגדרי, המחלקה המשפטית כיאן-ארגון פמיניסטי
(2012).

פ' שיפמן דיני המשפחה בישראל חלק א', 234-227, 278-267, 323-305. (מהדורה שנייה,
תשנ"ה).

בג"צ 301/63 שטרייט נ' הרב הראשי לישראל, פ"ד יח 598 (10.07.64).

ע"א 4736/94 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (16.10.94).

ע"פ 208/53 גנור נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ח 833 (09.07.54).

בג"צ 754/83 רנקין נ' שר הפנים, פ"ד לח (4) 113 (16.11.84).

ע"א 501/81 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית, פ"ד לה (4) 430 (06.10.81).

נישואין אזרחיים בחו"ל ונפקותם

בג"צ 4916/04 זלסקי נ' שר הפנים (16.09.11).

ע"א 592/83 פורר נ' פורר, פ"ד לח (3) 561 (19.09.84).

ע"א 571/69 כהנא נ' כהנא, פ"ד כד (2) 549 (11.11.70).

ע"א 7038/93 סולומון נ' סולומון פ"ד נא (2) 577 (09.08.95).

בג"צ 38/75 טליסמן נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה, פ"ד ל (1) 433 (23.11.75).

ע"א 173/69 בכר נ' בכר, פ"ד כג (1) 665 (25.06.69).

פ' שיפמן, דיני המשפחה בישראל, חלק א', 382-350 (מהדורה שנייה תשנ"ה).

מ' שאווה "תוקפם של נישואין אזרחיים שנערכו בחוץ - לארץ בין יהודים אזרחי המדינה" עיוני משפט יג
275 (2).

פ' שיפמן "דיני משפחה אזרחיים שיצאו מן הארון: על תרומתו של הנשיא ברק לדיני המשפחה" ספר
ברק - עיונים בעשייתו השיפוטית של אהרן ברק 575 (איל זמיר, ברק מדינה, סיליה פסברג עורכים,
2009)

בג"צ 2888/92 גולדשטיין נ' שר הפנים, פ"ד נ (5) 89 (30.06.94).

זוגיות ללא נישואין: ידועים בציבור

בג"צ 4178/04 פלונית נ' בית הדין הרבני (13.12.06) פס 7-9 לפסק הדין.

בע"מ 10497/08 פלונית נ' פלוני (15.02.09) (5 עמ').

ע"א 2622/01 מנהל מס שבח נ' לבנון, פ"ד נו (5) 309 (29.7.02).

ע"א 563/65 יגר נ' פלביץ, פ"ד כ (3) 244 (10.07.66) (7 עמ').

רע"א 6854/00 היועץ המשפטי לממשלה נ' זמר, פ"ד נו (5) 491 (02.07.03) (15 עמ').

בג"צ 693/91 ד"ר מיכל אפרת נ' הממונה על מרשם האוכלוסין, פ"ד מז (1) 749 (29.3.93). עמ':

761-757; 768-766; 775-774; 778; 793-783; 796-795; 801-789.

ע"א 337/62 ריזנפלד נ' יעקובסון, פ"ד יז 1009 (15.05.63).

ע"א 805/82 ורסנו נ' כהן, פ"ד לז (1) 529 (06.03.83).

דנ"א 2763/02 דיני נ' מנע (27.06.02).

תמ"ש (משפחה ת"א) 63323/97 מאגין נ' מלכה (22.05.00).
בג"ץ 73/66 זמולון נ' שר הפנים, פ"ד כ(4) 645 (01.12.66).
ע"א 384/61 מדינת ישראל נ' פסלר, פ"ד טז 102 (29.01.62).
בע"מ 3497/09 פלוני נ' פלונית (04.05.10).
כרמל שלו, חופש ההתקשרות לנישואין ולחיים משותפים (חיים משותפים ונישואין מחוץ לדין הדתי),
בתוך: מעמד האשה בחברה ובמשפט עמ' 459-502 (תשנ"ה).
שחר ליפשיץ, הידועים בציבור בראי התיאוריה האזרחית של דיני המשפחה פרק שביעי ופרק עשירי
(2005).
זוגיות בין בני אותו מין

אייל גרוס, דנילוביץ, שטיינר והתיאוריה הקווירית, משפט נוסף 1 47-54 (2001).
ע"א (מחוזי נצ') 3245/03 ע.מ. נ' האפוטרופוס הכללי, תשסג (2) 721 (11.11.04).
ע"א (מחוזי נצרת) 3245/03 עזבון המנוח ש.ר. ז"ל נ' היועץ המשפטי לממשלה (11.11.04).
תמ"ש (ת"א) 16310/08 פלוני נ' אלמוני (27.4.08).
תמ"ש (ת"א) 11264-09-12 פלוני ואח' נ' משרד הפנים (21.11.12).
הנחיות הביטוח הלאומי לגבי גמלאות וזכויות סוציאליות של בני זוג מאותו מין.
-יובל מרין, "נישואין בין בני זוג מאותו המין והכשל שבאלטרנטיבות לרגולציה משפטית של זוגיות חד
מינית", המשפט ז 253 (2002).
דן יקיר ויונתן ברמן, "נישואין בין בני אותו המין: האומנם הכרחי? האומנם רצוי?", מעשי משפט א 169
(2008).

United States v. Windsor, 570 U.S (2013) (26.6.13)
מרשם זוגיות, ונישואין אזרחיים בישראל

פ' שיפמן, מי מפחד מנישואין אזרחיים, עמ' 5-20 (2000).
שחר ליפשיץ ברית הזוגיות (המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2006)
שחר ליפשיץ, "רישום זוגיות" ספר מנשה שאוה: מחקרים במשפט לזכרו 425 (תשס"ו).
א' שוחטמן "לשאלת הנהגתם של נישואים אזרחיים במדינת ישראל" ספר לנדוי (א' ברק וא' מזוז
עורכים, תשנ"ה, כרך ג') 1553.
המישור ההורי
הולדה טבעית
ע"א 5942/92 פלוני נ' אלמוני, פ"ד מח(3) 837 (10.08.94).
ע"א 3077/90 פלונית נ' פלוני, פ"ד מט (2) 578 (21.06.95).
פ' שיפמן דיני המשפחה בישראל, חלק ב', 19-51, 213-271 מהדורה שנייה, תשנ"ה).
רות זפרן "של מי אתה ילד? על פגמיו של ההסדר הקיים בדין הישראלי בשאלת קביעת האבהות"
הפרקליט מו 311 (תשס"ג).
רות זפרן "בירור אבהות על פי חוק מידע גנטי (תיקון מס' 3), התשס"ח-2008 - בא לתקן ונמצא
מקלקל", חוקים ג 191 (2011).

טכניקות מלאכותיות של הולדה
שיפמן, דיני המשפחה בישראל, חלק ב', עמ' 101 - 135; 151 - 170 (מהדורה שנייה, תשנ"ה).
תקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית), התשמ"ז-1987.
תקנות בריאות העם (בנק הזרע), התשל"ט-1979, מצוי אצל שיפמן "קביעת אבהות בילד שנולד
מהזרעה מלאכותית" משפטים י' 63, 87-93 (תש"ם).
הכרזת הפיקוח על מצרכים ושירותים (בנק זרע והזרעה מלאכותית), תשל"ט-1979.
חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם מעמד היילוד), התשנ"ו-1996.
חוק תרומת ביציות, תש"ע-2010.

ע"א 449/79 סלמה נ' סלמה, פ"ד לד(2) 779(18.02.80).
בג"צ 2458/01 משפחה חדשה נ' הועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים, פ"ד נז(1) 419
(23.12.02). פסק דינו של חשין, פסקאות 8-9 לפסק דינה של שט"כ, פסקאות 10-16 לפסק דינו
של אנגלרד.

Matter of Baby M., 537 A.2d. 1227 (N.J. 1988).
כרמל שלו "דיני פוריות וזכות הפרט להיות הורה", בתוך: מעמד האשה בחברה ובמשפט 503
(תשנ"ה).

דו"ח ועדת מור-יוסף לבדיקת ההסדרה החקיקתית של נושא הפרייון וההולדה בישראל
*John Lawrence Hill, What Does It Mean To Be A "Parent"? The Claims of Biology as
the Basis for Parental Rights*, 66 N.Y.U.L REV. 353 (1991).

עמ"ש (מחוזי-ים) 14816-04-10 פלוני נ' פרקליטות מחוז ירושלים-אזרחי (06.05.10).
אימוץ (משלב הניתוק ממשפחת המוצא)
חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981.

ע"א 653/95 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מט (2) 383 (17.07.95).
בע"מ 366/06 פלונית נ' היועמ"ש (14.02.07).

תוצאות ההורות: מעמד ההורים, חובותיהם וזכויותיהם

פ' שיפמן דיני המשפחה בישראל, חלק ב' 253-217 (מהדורה שנייה, התשנ"ה).

דו"ח הוועדה לבדיקת זכויות הילד (וועדת רוטלוי):

<http://index.justice.gov.il/Units/YeutzVehakika/NosimMishpatim/HavaadLeZhuyot/Pages/DochKliali.aspx>

ע"א 4596/98 פלונית נ' מ"י פ"ד נד (1), 145 (25.01.00).

ע"א 8030/96 יהוד נ' יהוד פ"ד נב (5) 865 (17.01.99).

Carl E. Schneider, On the Duties and Rights of Parents, 81 VIR. L.R. 2477 (1995)

חלק ג': פירוק משפחות

פירוק זוגיות

גירושין: מבוא

שחר ליפשיץ "ברצוני להתגרש ומייד! על ההסדרה האזרחית של הגירושין" עיוני משפט כח 671
(2005).

Elizabeth S. Scott, Rational Decision making about Marriage and Divorce, 76 VA. L.
REV. 9 (1990).

*Barbara Bennett Woodhouse, Sex, Lies, and Dissipation: The Discourse of Fault in a
No-Fault Era*, 82 Geo. L.J., 2525 (1993-1994).

Lynn D. Wardle, No Fault Divorce and the Divorce Conundrum, 1991 BYU L. REV. 79.

*Ira Mark Ellman & Sharon Lohr, Marriage as Contract, Opportunistic Violence, and
Other Bad Arguments for Fault Divorce*, 1997 U. ILL. L. REV. 719.

פנחס שיפמן "ההלכה היהודית במציאות משתנה: מה מעכב את מעוכבות הגט?" עלי משפט ו 27
(2007).

רות הלפרין-קדרי ותמר אדלשטיין-זקבר, פרויקט פא"י 1: חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של
גירושין) 36-35 (2011).

בני שמואלי, "הדור הבא של תביעות נזיקין בגין סרבנות גט כדי להשיג את הגט ו'כלל האחריות' של
קלברזי ומלמד" משפטים מא 153 (2011).

תמ"ש (חיפה) 14177-03-09 נ.ע. נ' ע.ע. (17.1.13).

זכות בן הזוג למזונות

תמ"ש (ת"א) 96830/00 ג.ד. נ' ג.א (פורסם בנבו, 17.1.05).

רות הלפרין-קדרי, "מזונות אשה: מתפישה של שונות לתפישה של (אי)-שוויון" משפט וממשל ז 767

(תשס"ד).

חלוקת הרכוש המשפחתי

ש' ליפשיץ "על נכסי עבר, נכסי עתיד ועל הפילוסופיה של חזקת השיתוף" משפטים לד 627 (2004).
פ' שיפמן "ואף על פי כן - שיתוף נכסים" משפטים כו 399 (תשנ"ה-תשנ"ו).

שאול שוחט "הלכת השיתוף - מחלוקה שווה לשוויוניות בחלוקה" ספר שמגר מאמרים - חלק ג 731
(אהרון ברק ואח' עורכים, 2003).

ש' ליפשיץ "יחסי משפחה וממון: אתגרים ומשימות בעקבות תיקון מס' 4 לחוק יחסי ממון" חוקים א
227 (2009)

תיק (אזורי, נתניה) 764411/1 פלוני נ' פלונית (03.10.10), עמ' 36 - 39 לפסק הדין.

תיק (אזורי, טבריה) 593163/2 פלונית נ' פלוני (פורסם במאגרים, 5.1.2014), עמ' 3 לפסק הדין.

הציר ההורי

אחריות הורית בגירושין

דפנה הקר "פמיניזם דילמתי ומודל המשמורת הפיזית הרצוי בגירושין" עיונים במשפט מגדר ופמיניזם
699 (תשס"ז)

דפנה הקר, רות הלפרין-קדרי "כללי ההכרעה בסכסוכי משמורת - על סכנותיה של אשליית הדמיון
ההורי במציאות ממוגדרת" משפט וממשל טו (2013).

-Carl E. Schneider, *Discretion, Rules and Law: Child Custody and the UMDA's Best Interest Standard*, 89 MICH. L. REV. 2215 (1991).

Elizabeth S. Scott, *Pluralism, Parental Preferences, and Child Custody*, 80 CAL. L. REV. 615 (1992).

אלימות במשפחה

ליאורה בילסקי "נשים מוכות - מהגנה עצמית להגנת העצמיות" פלילים ו 5 (תשנ"ח).

הסכמי גירושין

עמיחי רדזינר "מלבוב לתל-אביב: פסיקות 'גט מוטעה' בשל הפרת הסכם הגירושין בבתי הדין הרבניים -
בעקבות תיק (אזורי ת"א) 9322-29-1 (19.3.06) ואחרים" משפטים לט 155 (תשס"ט).

חלק ד': מוות והשלכותיו על דיני המשפחה

תוצאות המוות בדין האישי: ההיבט הרכושי

תזכיר חוק דיני ממונות (חלק ירושה), התשס"ו - 2006 (<http://www.il.gov.justice/NR/rdonlyres/7B5FF13D-B5EB-4E8E-83AE-7E47E5332948/0/yerosha.pdf>)

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בכתב 90 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות

10 %

מידע נוסף / הערות:

פרטים על שיטת המיטיב יימסרו בשיעור ובאתר הקורס